

"Attend the tale of
Sweeney Todd
His skin was pale and his
eye was odd
He shaved the faces of
gentlemen
Who never thereafter were
heard of again
He trod a path that few
have trod
Did Sweeney Todd ...
The Demon Barber of Fleet
Street."

"The Ballad of Sweeney Todd"
af Stephen Sondheim

INDHOLD

Den djævelske barber fra Fleet Street.....	1
Nyeste udgivelser.....	2
Kommende udgivelser.....	3
Carl Muusmann: Øjnene.....	4
Har du også læst disse?.....	5

Udgivet af eBibliotek 1800 v/
Kim N. Jensen. Eftertryk tilladt
med angivelse af kilde:
www.ebib1800.dk

Billedet:

Sweeney overfalder af Thornhill's
hund. Fra en reklame for Charles
Fox' penny dreadful -blad

Den djævelske barber fra Fleet Street

Beretningen om, hvad der kan ske af forfærdelige ting, når man sætter sig i en barberstol, må have en dyb appel til et eller andet sted i den menneskelige natur, for allerede samme år, som den første føljeton om Sweeney Todd var afsluttet i *The People's Periodical and Family Library* havde skuespillet *The String of Pearls* af George Dibdin Pitt premiere i London. Pitt var velkendt for at hugge andres ideer, og har åbenbart straks set mulighederne i historien. Stykket blev en succes og var i forskellige skikkelser på repertoire i London op gennem det 19. århundrede.

Nogle år senere gentog *The People's Periodical* succesen med en stærkt forlænget udgave, og derefter er det fulgt slag i slag med forskellige gendigtninger og direkte plagiat, som fx. *Sweeney Todd: or, The Ruffian Barber of Fleet Street*, senere en udgave af en vis Charles Fox i 1878 - den er muligvis tæt baseret på originalen, Fox levede af at udgive "penny dreadfuls" - altså blade med dramatiske og kuriøse historier, som kostede een penny - og opkøbte historier fra konkurrenter og fallitboer, som han skar til efter sit eget formål. Genren svarer nogenlunde til de publikationer, der blev udgivet her hjemme af folk som Louis Møller (*Louis de Moulins Revue*) og Louis Jordan; man kan undre sig over, at disse foretagsomme herrer og deres kolleger aldrig fik øje på denne historie. Fox udsendte en ny, let forkortet udgave igen i 1881, og det er denne sidstnævnte, der er grundlag for den oversættelse, der er udgivet på nærværende forlag.

Bogmæssigt blev der så mere ro omkring Sweeney langt op i det tyvende århundrede, men historien rumstede stadig, og blev i 1973 igen dramatiseret af en ikke særlig kendt dramatiker ved navn Christopher Bond. Han tilføjede Sweeney nogle lidt mere menneskelige træk som fx. et hævnmotiv i stedet for blot og bar grådighed. Det er hans udgave, der gav Stephen Sondheim stødet til den musical, der har gjort historien populær igen.

Også film har den djævelske barber hjemsogt - første gang i 1926 og igen 1928, begge stumfilm; så med lyd i 1936 - med en vis Tod Slaughter (!) i hovedrollen.

1936-udgaven kan ses på The Internet Archive på adressen <http://www.archive.org/details/SweeneyTodd>

The Internet Archive er en amerikansk, halvofficiel non-profit-organisation, og meget af det materiale, de har liggende til fri afbenyttelse, er ophavsretligt beskyttet i Europa. Som de selv skriver: Hvis intet andet er anført, har man kun ret til at se materialet. Om ikke andet understreger det, at Internettet efterhånden har skabt et nærmest akut behov for harmonisering af reglerne om ophavsret verden over!

- Men det var nu et sidespring.

I et mellemspil har også Sherlock Holmes og dr. Watson i Basil Rathbones og Nigel Bruce's skikkelser haft fat i Sweeney - i 1946 - men desværre kun som hørespil. På det hvide lærred dukker han op igen i 1970 i en rædsel ved navn *Bloodthirsty Butchers*, derefter kommer Smondsheim's musicalversion med Angela Lansbury som mrs. Lovett og George Hearn i titelrollen; en koncertopførelse med Patti LuPone som mrs. Lovett har atter engang George Hearn som Sweeney.

Sweeney Todd har også været opført i Danmark, bl.a. i 1991 i Østre Gasværk med Nis Bank Mikkelsen som Sweeney og Kirsten Norholdt som mrs. Lovett (en forestilling, jeg havde den udsøgte fornøjelse at være tilskuer til!)

I 1998 kunne man se en udgave instrueret af selveste George Schlesinger, med Ben Kingsley som Sweeney og Joanna Lumley som som mrs. Lovett.

Og så venter vi jo altså på Johnny Depps version af Sweeney, som har premiere i USA den 21. december, men nok først kan ses i danske biografier fra 1. Februar næste år. Det er også Smondsheim's musical, der er basis for den, men når det er Tim Burton, der har instrueret, kan man nok regne med, at historien bliver vendt mere end en gang, før filmen er færdig.

Attend the Tale of Sweeney Todd!

En lille samling noveller, der indeholder:

Den gamle terrin

Om en københavnsk familie og dens skæbne under Københavns bombardement 1807.

Guldgraveren

Kristen anklages for at stjæle fra kirken, og drager derfor til Amerika for at søge guld, da han hellere vil "arbejde som fri mand i et frit land, om han så slæber sig til døde, end tage nådsensbrød blandt sine egne, hvor man skælder ham for tyv." Men guldet viser sig at være nærmere end han troede.

Stærke Jørgen

- er slave på Stokhuset, idømt livstid for mordet på en rival. Dette er hans tragiske livshistorie.

Runevældsmarken

Runevældsmarken er forbandet, for "sætter man plov i Runevældsmarken, da må man gå fra gården". Men da bonden allerede har ødet alt væk, tager hans søn tingene i sine egne hænder.

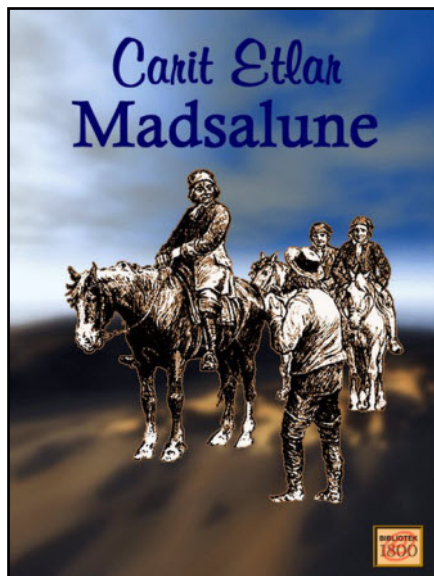
Flyvefisken Prometheus

Fremtidsvision i form af en beretning om en rejse fra Køge til Panama-kanalen i en dampdreven vandflyver. Historien kan også hentes på hjemmesiden som selvstændig publikation (ganske gratis) - den er en af de tidligst kendte danske eksempler på "science fiction" fra før begrebet blev opfundet - men optræder altså her i den sammenhæng, den oprindelig udkom i (i bogform).

Til forsiden er anvendt den oprindelige (sort/hvide) forside i moderne

farvelægning, og tekstforlægget er samlingens 2. udgave, Gyldendalske Boghandel - Nordisk Forlag, København og Kristiania 1907.

(ISBN 978-87-7979-138-1)

Den dristige og kønne Madsalune leder en smuglerbande i Vestjylland omkring 1780. Dengang var smugleriet nærmest en sport for modige mænd, og smuglerne havde egentlig kun tolderne imod sig, medens de var populære hos det borgerskab, de skaffede forbudne varer. Madsalune og hans ven, Samson Goliath, indvikles i mange farer, og flere gange er Madsalune tæt på at blive fanget, men det lykkes ham hver gang at undslippe sammen med sin ven Samson Goliath og resten af besætningen på *Strandmågen*.

Etlar har i denne - som i så mange andre af hans historier - hentet flere af personerne i romanen fra virkeligheden. Således er Madsalune formentlig identisk med tilflytteren Mads Alunde fra Ålunde på Fyn. Det er dog næppe meget andet end navnet, de to har tilfælles.

Også de landsforviste russiske fyrster og fyrstinder fra Horsens er taget ud af historien - om dem kan man læse meget mere på Horsens Klosterkirkes hjemmeside - <http://www.horsensklostersogn.dk/historie/russ-hist.html>

Hvorfor Etlar for øvrigt har ændret fyrstinde Antonovnas dødsdato til 20. oktober 1783, melder historien intet om, og der er egentlig ikke noget i romanen, der tilsiger nødvendigheden af det. - Andet end måske en under-

stregning af, at figurerne i romanen netop er - romanfigurer.

For øvrigt er Madsalune filmatiseret - en stumfilm fra 1923. Programmet til filmen kan læses her:

http://dnfx.dfi.dk/pls/dnf/pwt.page_setup?p_pagename=dnffulldvis&p_parmlist=filmid=16029

(Beklager de lange links - husk, at hvis der klippes og kopieres, skal de nok en tur rundt om Notesblok for at blive rettet ud til een linie!)

Madsalune udkom første gang i 1841. Forlægget til denne udgave er Carit Etlar: Skrifter. Illustreret Udgave. X. Bind: Madsalune, ill. af Poul Steffensen. V. Pios Boghandel, København 1901. Til forsiden er anvendt et udsnit af en af Steffensens tegninger.

ISBN 978-87-7979-139-8)

Muusmann besøger den pensionerede forhørsdommer Katstrup, der har en interessant teori om Whitechapel-mordenes ophavsmands identitet.

Bogen var dengang det første længere studie i Jack-the-Ripper-sagen - den er oversat til flere andre sprog - og er en lidt sær blanding af roman og facts - eller i hvert fald facts, som Muusmann gerne ville udlægge dem.

Alois Szemeredy har ganske vist eksisteret - en psykopatisk forbrydertype med mange "talenter" og blev idømt fængsel "for ubestemt tid" for mordet på Carolina Metz i Buenos Aires, men løsladt i 1881. Ingen ved, hvor i verden han befandt sig på den tid, hvor Jack the Ripper hærgede London - der er teorier om, at han kunne være en vis Alonzo Maduro, der angiveligt

skulle være dukket op i London i 1888 og forsvundet igen lige så hurtigt, han var kommet, men som så mange andre ripperologiske teorier er der mange usikkerhedsmomenter.

Der er en ganske spændende artikel om Szemeredy på engelsk på <http://www.casebook.org/dissertations/rip-sz.html>

Den omtalte forhørsdommer Kattrup var - som Muusmann også beretter - ikke en hvemsomhelst. Hans berømmelse knytter sig ikke så meget til hvervet som borgmester i Sorø eller hans teorier om Jack the Ripper, men til en uhyggelig mordsag i København 1890, hvor et gammelt kontorbud, Meyer, var blevet myrdet og frastjålet de penge, han var på vej til banken med.

Sagen er beskrevet i detaljer på siden http://amagerbilleder.dk/cph/kbh_1890.htm

Forsidebilledet til *Hvem var Jack the Ripper* er af Kim N. Jensen, og bog-

forlægget er *Carl Muusmann: Hvem var Jack the Ripper? - En dansk Forhørsdommers Undersøgelse*. Udgivet af "Forhen A. Christiansens Forlag (Hermann-Petersen)", København 1908.

(ISBN 978-87-7979-140-4)

Folk forsvinder i Temple-kvarteret i London. Det gælder også løjtnant Thornhill, der netop er gået i land for at aflevere en værdifuld pakke til Johanna Oakley fra hendes forlovede, der er omkommet under en ekspedition til det indiske ocean.

Kaptajnen og en passager fra skibet sætter sig imidlertid for at opklare gåden om Thornhills forsvinden, og sammen med undersøgelsesdommer sir Richard Blunt og hans opdagere afslører de hemmeligheden om den djævelske barber i Fleet Street og hans medsammensvorne, postejbagersken Mrs. Lovett, der på snedig og indbringende vis hjælper Sweeney Todd af med ligene.

Denne udgave er oversat efter en "penny-dreadful" udgave fra starten af 1880'erne af Kim N. Jensen. Forsiden er hentet fra titelbladet til skuespillet "Sweeney Todd" af George Dibdin Pitt.

(ISBN 978-87-7979-141-1)

Kommende udgivelser - i november og december

Rudyard Kipling: Junglebogen og Den nye junglebog

Der er langt fra Disneys tegnefilm om Mowgli og hans venner blandt junglens dyr til de to samlinger fortællinger, der er baggrunden for filmen. Fortællingerne om Mowgli og hans opvækst hos ulvene udgør naturligvis grundstammen i junglebøgerne, men der er meget mere - klassikere som Rikki-Tikki-Tavi, Elefantdrengen Toomai og Tiger! Tiger!

Jack London: Sandwich-øerne

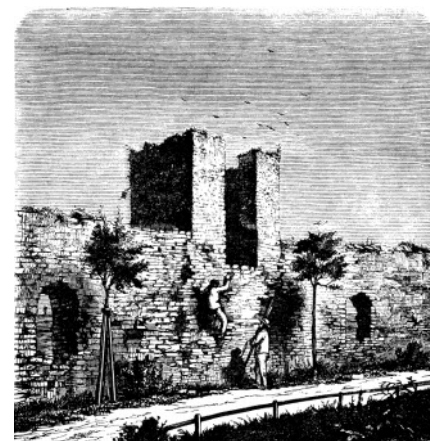
Endnu en samling noveller fra troperne; denne gang centreret omkring Sandwich-øerne - eller i daglig tale hertillands: Hawaii - som dengang omkring år 1900 på mange områder var knapt så paradisisk, som den gængse opfattelse vil vide, og hvor spedalskheden hærgede blandt de indfødte.

Emilie-Flygare-Carlén: Jomfrutårnet

Albin Jentzels far myrdes og hans broder bortføres af en hensynsløs norsk sørøver. Albin skulle også have været død, men Skæbnen står ham bi, og han vokser op hos den rige svenske reder Stangerling. En dag er han på handelsrejse til Gotland, hvor han møder den smukke Rosa, en datter af den tidligere sørøver, som i mellemtiden har antaget et andet navn og nedsat sig som købmand i Visby. Jomfrutårnet i Visby, hvor en jomfru, der i 1361 havde forelsket sig i Valdemar Atterdag - uden at vide, hvem han var - og forrådte byen til danskekongen, blev levende indemuret, spiller en afgørende rolle i opløsningen af dramaet, og har lagt navn til romanen.

E. T. A. Hoffmann: Nøddeknækkeren og Musekongen

Endnu en klassisk julehistorie til samlingen af julegaver fra forlaget. Denne udgave er efter den allerførste danske oversættelse, som blev foretaget af ingen ringere end Mathilde Fibiger - måske bedre kendt under sit pseudonym Clara Raphael.

Jomfrutårnet i Visby.

Carl Muusmann: Øjnene

Fortællingen, som følger, er vel ikke Muusmanns mest geniale - den er lidt hen i den genre, der kaldes humoreske, og det kan til tider være en noget fad omgang. Imidlertid afgiver den et udmærket eksempel på hans stil, hvilket vel kan retfærdiggøre, at jeg bruger spalteplads på den her.

Novellen er hentet i "Folkelæsning" nr. 19 fra 1906.

I

Efter i to år at have været operaens fejrede primadonna, havde Hilda Falk frivilligt trukket sig tilbage fra scenen og havde ægtet godsejer Ravn til Ravnholm.

I publikum betragtede man forbindelsen som et fornuftparti. Hilda Falk ville ikke indrømme dette hverken overfor sig selv eller overfor andre. Når hun havde taget den unge gods-ejer med den lidt rødlig moustache og de lyse, næsten vandblå øjne, så var det vel ikke på grund af den store, romantiske kærlighed, dog heller ikke på grund af hans gods og guld, men først og fremmest fordi hun i ham havde truffet et ualmindelig bravt hjerte, hvis troskyldige ærlighed havde rørt hende.

Bryllupsrejsen havde da også kun bekræftet hendes indtryk. Hendes mand havde tilbragt hver time på dagen med at spekulere ud, hvad der særlig kunne glæde hende, og hendes glæde havde næret hans glæde, skønt hun nok lidt efter lidt anede, at han søgte musikken mere for hendes skyld end for sin egen. Det var et offer mere, men et offer, der til tider kunne gøre hende urolig.

Dog Hilda Ravn fik ikke tid til at tænke nærmere herover.

Efter bryllupsrejsen fulgte indtoget på herregården under hurraråb fra egnens beboere og sang af små, hvidklædte piger. Og Otto Ravns åbne ansigt lyste af en så oprigtig glæde, medens han fulgte sin unge hustru rundt i deres ny hjem, at hun taknemmeligt lo op til ham, medens hans vandblå øjne lyste med en hunds hengivne trofasthed.

Det sidste værelse, i hvilket de kom ind, var det gamle bibliotek med de mange støvede reoler langs væggene og det store, tildækkede billard midt på gulvet.

En niche over den lave porcelænskamin var dækket af et maleri, der forestillede en riddersmand i rustning og med kommandostav i hånden.

"Her ser du Ravnholms største mærkværdighed," sagde godsejeren og pegede op på maleriet.

Hans hustru så spørgende på ham.

"Ser du nærmere på billedet, så vil du opdage, at der er et hul i figurens venstre side, og at øjnene er skåret ud. På stenflisen foran kaminen er der en blodplet, som ikke kan vaskes af.

Sagnet fortæller om en ung borgfrue på Ravnholm, der bedrog sin gemal. Her i biblioteksværelset havde hun stævnet med sin galan.

Ægteherren, hvis mistanke omsider blev vakt, ville udspejle parret og skjulte sig deroppe bag billedet. Midt i en øm omfavnelser så de to elskende da pludselig til deres forfærdelse, at riddersmandens øjne blev levende.

Hun skreg op i rædsel, men hendes elsker rev sværdet af skeden, jog klingens gennem lærredet, og et lig med brystne øjne væltede bag maleriet ned på gulvet.

Sådan blev også senere de Ravners skæbne: Det var deres lod at blive bedraget af deres hustru og at få deres troskyldige hjerte gennemstukket. De fik aldrig evnen til at have magt over kvinder. Men et nådigt Forsyn gav dem dog efter sagnet en lille håndsrækning."

Hilda Ravn, der med stigende forbauselse har hørt på denne beretning, som næsten forekommer hende at indeholde en til hende rettet, maskeret advarsel, ser atter spørgende uden ord på sin ægtefælle, der tilføjer:

"Så snart der er fare på færde, bliver riddersmandens blik levende, og fra mund til mund på Ravnholm, fra værelserne på gården ned til borgstuen og karlekamrene, hviskes der fra mund til mund: *Øjnene!* Og alle ved, hvad det betyder." Otto Ravns blik hviler ved disse ord på hustruen med et så bedende, næsten hjælpeløst udtryk, at hun gribes af en følelse, der måske snarere er medlidenhed end kærlighed, men som rummer et fast forsæt. Og idet hun tager hans hoved mellem sine hænder, kysser hun ham og siger: "Stol trygt på mig, Otto! Du skal aldrig komme til at se *øjnene.*"

II

Der er gået år. Parret på Ravnholm har allerede en lille stamherre på otte år, en rigtig vildkat, der er på spil overalt til fryd for sin fader og til ængstelse for sin moder. Han bærer det gode, gamle Ravnholm-navn Erik.

Erik elsker sin fader og beundrer sin moder, og denne forskel i følelserne overfor hver af forældrene er ret forståelig.

Godsejer Otto Ravn er nemlig blevet en ualmindelig jovial, godhjertet, næsten barnligt udseende landmandstype. Han er nu temmelig svær, hans runde hoved er lidt skaldet, og hans kinders teint blusser let. Han er munter og venuesæl, ler højt og meget og elsker at se gæster på gården. Han er for resten for nylig blevet hofjægermester og så småt interesseret i politik uden dog nogensinde at kunne tænke sig muligheden af at vove sig frem til at spille en aktiv rolle.

Hofjægermesterinde Hilda Ravn har vist sig at høre til de kvinder, der bliver yngre og smukkere i ægteskabet. Dertil kommer, at hun har en sjældent evne til at klæde sig elegant og smagfuldt og til at bære sine kostumer, så at både mændenes og kvindernes øjne følger hendes yppige, statelige skikkelser. Den er som skabt til festdragt. Det er måske derfor, at Hilda Ravn ikke mindre end sin mand elsker at se gæster på gården.

Helst så mange som muligt som i aften, da det store årlige juleselskab afholdes på Ravnholm.

Der er alle egnens notabiliteter, og der er gæster fra København, liggende gæster, der tilbringer julen på den altid åbne herregård; og mellem gæsterne den nyopdukkede mandlige operastjerne, den bedårende tenor William Høegh.

For det er husets ære at stå åbent for kunstens første navne, og husets frue lader sig endnu ved særligt festlige lejligheder høre, således som i aften, da hun har sunget juvelarien af "Faust", medens husherren med whiskyflasken i hånden er listet rundt på tåspidserne mellem de mandlige gæster. De har nemlig alle klumpet sig sammen i hofjægermesterens solidt monterede arbejdsrum med undtagelse af William Høegh, der er blevet hos damerne. Disse vil selvfølgelig ikke give slip på ham, mindst hofjægermesterinden, med hvem han har sunget

duetter, medens damerne har vekslet blikke.

For der hænger rygter i luften. De når til alle øren undtagen til hofjægmesterens. Han står glad og blussende, idet han drikker det sidste glas med de sidste gæster, hvis kaner venter dernede, medens klokkerne af og til ringer som i utålmodighed, når hestene stamper og ryster sig i aftenkilden.

Alle er kørt tidligt hjem, for himlen er overtrukket, og det tegner til snestorm.

Inde i arbejdsværelset har hofjægmesteren sammen med to af de liggende gæster fået slået sig ned ved l'hombre-bordet. Al opmærksomhed er optaget af, at ritmester Brun er bleven *kruk* i en solo i bedste kulør. Han vedbliver at påstå, at den var utabelig, hvis kortene havde siddet på en hvilken som helst anden måde. Hofjægmesteren ler, så han bliver helt blå i ansigtet.

Den lille stamherre har været inde for at sige godnat. Han har bedt, om han ikke måtte vente med at gå i seng sammen med de voksne. Han vil så gerne have det hele med. Hans fader har været lige ved at give efter, men hans moder har sagt med en påfaldende heftighed:

"Du har allerede været alt for længe oppe, Erik. Nu må du lade de voksne være alene."

Så er Erik gået med et langt blik til de fremmede.

De store, oplyste stuer står nu helt tomme. Hist og her flimrer et lys, der er ved at brænde ned i papirhylsteret.

Inde ved klaveret står hofjægsterinden i dyb samtale med sangeren. Han taler sagte:

"De kan være ganske rolig, frue, der kan intet ske. Alt er arrangeret, og hofjægmesteren er ligefrem blevet vild af glæde over mit forslag om kaneturen."

"Hys!" siger fru. "Lad os hellere gå ind i biblioteksværelset."

De går ind i det store rum, hvor der på bordene står kaffekopper og likørrester, medens et snevejr af cigaraske synes at være dalet over billardklædets grønne dug.

Sangeren har taget hofjægmesterindens hånd og er atter begyndt med blød stemme:

"Som jeg siger Dem, frue! De kan være ganske rolig ..."

I det samme slipper han hofjægsterindens hånd, og idet han ser op på familieportrættet, udbryder han med rystende stemme:

"Hvad er det!"

Hofjægsterinden følger hans blik. Hun bliver ganske bleg, og idet hun går et skridt tilbage, udbryder hun:

"Øjnene!"

Begge bliver stående og stirrer tavse på de to lysende blikke, der vandrer spejdende frem og tilbage.

Sangeren er stadig tavs og skrækslagen, men hofjægsterinden finder hurtigt mod. De øjne er ikke som de, hun af og til har set i drømme. Der spiller en skælm i dem, ja hun kender dem. Derfor er hendes stemme også næsten rolig, idet hun siger:

"Hvem er det?"

Maleriet bliver lempeligt skudt til side, og den lille stamherre står i

nichen halvt flov, halvt stolt over den forskrækkelse, han har afstedkommet.

"Men hvad vil du dog dér, min dreng?" udbryder moderen.

"Jeg vil bare have lov til at se, hvad de voksne ta'er sig for, når jeg er gået i seng!"

Epilog

Ravnholm, 3. juledag.

Kære Caroline!

Først en rigtig glædelig jul til dig og dine. Dernæst tak for, hvad du skrev til mig. Det er rigtigt af dig, at du som min veninde gør mig opmærksom på, når mit rygte er i fare.

Men du kan være ganske rolig. Det er kun mit væsen, der er lidt for åbent og ligefremt. Der er altid folk, som misforstår den slags ting. Men rygterne vil dø hen denne gang som tidligere, vær sikker på det, for det er intet i dem denne gang så lidt som tidligere.

En hustru i min stilling kunne måske af og til være udsat for fristelser, om det kun gjaldt éns mand. Men når man er moder som jeg, kære Caroline, så lever man ikke længere udelukkende under sin ægtefælles ofte sløvede blik, men under sit barns altid årvågne øjne.

De følger én overalt, selv når man mindst aner det, og de hindrer, at man falder for en mulig fristelse, for moderens samvittighed er i barnets øjne. Det er blevet min religion, og derfor er jeg på den sikre side.

Endnu en gang tusinde hilsner og ønsket om et godt nytår.

*Din hengivne veninde
Hilda.*

På Ravnholm har øjnene aldrig senere vist sig i familieportrættet.

Har du også læst disse? - låne dem på [biblioteket](#) eller køb dem hos [Saxo.com](#)

